

**ΤΑ ΚΑΛΑΝΤΑ ΩΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙ  
ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ**

Σεβασμιώτατε πάτερ ἡμῶν καὶ ποιμενάρχα,  
Ἐνδοξότατε Στρατηγέ,  
Σεβαστοὶ πατέρες,  
Ἐντιμότατοι αἵρετοὶ ἄρχοντες,  
Μουσικολογιώτατε Διευθυντά τῆς Ὁρχήστρας-Χορωδίας νέων τῆς Ἱερᾶς  
Μητροπόλεως μας κύριε Κουρμπέτη,  
Ἀγαπητοὶ χορωδοὶ-καλαντιστές,  
Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί.

Ἡ Σάρκωση τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦταν ἡ ἀπαρχή τῆς  
σωτηρίας μας, καὶ ἡ ὑπενθύμιση αὐτὴ οἰκοδομεῖ κάθε πιστό ξεχωριστά,  
ἀκόμη καὶ σήμερα.

Μέσα στὸ πλῆθος λοιπόν τῆς γραμματείας, τῶν κηρυγμάτων καὶ τῶν  
ῥυμῶν τῶν ἑορτῶν τῆς πρὸ τῶν Χριστουγέννων περιόδου, διαβλέπει  
κανεὶς τὴν προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας νὰ βοηθήσει, ὅσο τὸ δυνατόν  
καλύτερα, τοὺς πιστοὺς της, ὥστε νὰ ἐννοήσουν τὸ βαθύτερο νόημα τῆς  
ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων καὶ νὰ τὴν ἐκμεταλλευτοῦν πρὸς τὴν  
πνευματικὴ τοὺς οἰκοδομὴ καὶ σωτηρία.

Ἔτσι μὲ τὴν εἰσοδὸ μας στὴν προπαρασκευαστικὴ περίοδο τῆς πρὸ τῶν  
Χριστουγέννων Τεσσαρακοστῆς ἀκοῦμε τὸ θεοδίδακτο προφῆτη Ἡσαΐα νὰ  
ἀναφωνεῖ «Καὶ ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαί, καὶ ἄνθος ἐκ τῆς  
ρίζης ἀναβήσεται»<sup>1</sup>: ὡς ῥάβδος, δηλαδή κλωνάρι, προτυπώνεται ἡ  
Παναγία ὡς ἔμμεση ἀπόγονος τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ κλωνάρι  
ἐξηλθε ὁ ἀειθαλής, εὐδιαστός καὶ ἀμάραντος ἀνθός, ὁ Χριστός,  
διαφυλάσσοντας «ἀπήμαντον»<sup>2</sup> δηλαδή ἀβλαβὴ Αὐτὴν ποὺ Τὸν γέννησε.

Ἐπίσης, ἀκοῦμε τοὺς ἀσώματους ἀγγέλους νὰ ψάλλουν ἑκθαμβοί,  
μπροστὰ στὸ μυστήριό τῆς ἐνανθρωπήσεως Τοῦ Θεοῦ, «δόξα ἐν ὑψίστοις  
Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»<sup>3</sup>, τὸν υἱὸ τῆς βροντῆς  
Εὐαγγελιστὴ καὶ Θεολόγο Ἰωάννη νὰ διακηρύττει «Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ  
ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ»<sup>4</sup>,  
δηλαδή: Ὁ Λόγος, ποὺ εἶναι ὁ Χριστός, ἔγινε ἄνθρωπος καὶ ἔζησε ἀνάμεσα  
μας καὶ εἶδαμε τὴ θεϊκὴ Τοῦ δόξα. Τὸ Ναζιανζηνὸ καὶ ἐπίσης Θεολόγο  
Γρηγόριο, γεμάτο χαρὰ καὶ εὐφροσύνη, νὰ λέγει «Χριστός γεννᾶται  
δοξάσατε· Χριστός ἐξ οὐρανῶν ἀπαντήσατε· Χριστός ἐπὶ γῆς ὑψώθητε...»  
καὶ ἡ Ἐκκλησία μας υἱοθετώντας τὰ λόγια τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τὰ κάνει  
ῥυμνο. Ἀρχίζει νὰ τὸν ψάλλει μάλιστα ἀπὸ τὴν 21<sup>η</sup> Νοεμβρίου καὶ  
καθίσταται ἔτσι ὁ πρῶτος καλαντιστής, γιὰ νὰ ἀκολουθήσουν οἱ

<sup>1</sup> Ἱσαΐα, ια', 1

<sup>2</sup> ζ' ὥδῃ τῶν καταβασιῶν τῶν Χριστουγέννων

<sup>3</sup> Λουκᾶ β', 14

<sup>4</sup> Ἰωάννη α', 14

γαλουχημένοι, από τὰ ἱερά τῆς Ἐκκλησίας νάματα, νεαροί καλαντιστές, γεμάτοι ἐνθουσιασμό γιὰ τὸ σωτηριῶδες γεγονός τῆς Γέννησης τοῦ Σωτῆρα, νὰ τραγουδοῦν «Ἄναρχος ἀρχὴ λαμβάνει καὶ σαρκοῦται Ὁ Θεός, ὁ ἀγέννητος γεννᾶται εἰς τὴν φάτνην ταπεινός».

Μπαίνουμε ἔτσι στὴν πνευματικὴ ἀτμόσφαιρα τῆς γλυκυτάτης καὶ συγκινητικοτάτης γιορτῆς τῆς χριστιανοσύνης καὶ ἀναλογιζόμαστε τὰ βάρη ποὺ ἔχουμε χρεωθεῖ ὥστε νὰ κατορθώσουμε, ὥς γνήσιοι ὁρθόδοξοι χριστιανοί, λίγα βήματα πρὸς τὴ λύτρωση καὶ θέωση μας.

Καλούμαστε ἢ ἂν θέλετε προσκαλούμαστε ὅλοι νὰ τελέσουμε καὶ νὰ μετέχουμε σὲ μία Δεσποτικὴ Ἑορτὴ, τὴ βασιλικὴ πανήγυρη τῶν Χριστουγέννων, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ὑπερβαίνει κάθε τιμὴ καὶ δόξα, καὶ κάθε ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ πανηγυρίζει, νὰ χαίρεται, νὰ εὐφραίνεται καὶ νὰ κάνει ὅσα ἀρέσουν τοῦ Βασιλιᾶ. Τὸ κάλεσμα αὐτό γίνεται μέσα ἀπὸ τὴ λειτουργικὴ ζωὴ καὶ τὴν ὕμνολογίαν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀλήθεια πόσο μᾶς ἐξυψώνουν οἱ χριστουγεννιάτικοι ὕμνοι; Πραγματικὰ μεταρσιωνόμαστε στὶς ωραίες λατρευτικὲς εὐκαιρίες τῶν ἡμερῶν. Ἐπίσης τὰ παραδοσιακὰ κάλαντα, ἂν καὶ εἶναι κατασκευασμένα ἀπὸ τὴ λαϊκὴ σοφία καθὼς καὶ κλασσικὰ μουσικὰ ἀριστουργήματα ἀλλὰ καὶ μοντέρνες χριστουγεννιάτικες μελωδίες εἶναι μεστά νοσημάτων καὶ θεολογικῶν, πολλές φορές, μηνυμάτων καὶ μᾶς εἰσάγουν, μὲ τὸν ἀπλούστατο τρόπο τῆς εὐχάριστης ἀκοῆς, στὸ οὐσιαστικὸ πνεῦμα τῆς Μεγάλης ἑορτῆς. Ἄρα εἶναι ἄλλος ἕνας τρόπος γιὰ νὰ βροῦμε τὸ νεογέννητο Θεάνθρωπο.

Μαζί λοιπόν μὲ τὴ νηστεία ποὺ κάνουμε, τοὺς προεόρτιους ὕμνους καὶ τὰ κάλαντα ποὺ θ' ἀκούσουμε, καὶ τὴν προετοιμασία νὰ πάρουμε «τὴ χρυσή τὴν κοινωνιά» τὴ νύχτα τῶν Χριστουγέννων, οἱ ψυχές μας ἀνανεώνονται κὶ ἔτσι οἱ ἑορτές τοῦ Ἁγίου Δωδεκαημέρου μᾶς ἀνεβάζουν πνευματικά. Ἐστω κὶ ἂν κυριαρχεῖ τὸ συναίσθημα, ἡ ψυχὴ μας ἀγγίζει τὸ θεῖον καὶ κυριολεκτικὰ λατρεύουμε τὸ νεογέννητο Χριστό.

Σημειωτέον εἶναι ὅτι ὁποῖος ὑποστηρίζει πὼς τὰ κάλαντα εἶναι ἀποκύημα τῆς λαϊκῆς εὐρηματικότητος καὶ φαντασίας, τοῦλάχιστον κάνει λάθος. Τὰ κάλαντα, μαρτυροῦν ἐκ τοῦ περιεχομένου τοὺς, πὼς αὐτοὶ ποὺ τὰ ἐμπνεύστηκαν καὶ τὰ διέδωσαν, εἶχαν βαθειὰ πίστη καὶ γνώση τῆς ἱερῆς ὕμνολογίας. Τὰ κάλαντα ἐπίσης, τηρουμένων φυσικὰ τῶν ἀναλογιῶν, εἶναι συνώνυμο τοῦ κηρύγματος, τοῦτο μάλιστα τὸ ἐπιβεβαιώνει, τρόπον τινά, ἡ ἴδια περισπούδαστη καὶ θεόπνευστη ὕμνογραφία τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ παραθέτει, καὶ αὐτὴ, τὴν ἱστορίαν τῶν τριῶν Μάγων.

Δὲν εἶχαν, βέβαια, καμία σχέση μὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, ποὺ ἐνεργοῦν μὲ τὴν ἐπενέργειαν τοῦ Σατανᾶ καὶ εἶναι ὄργανα τῆς μαγείας. Οἱ Μάγοι, γιὰ τοὺς ὁποίους διαβάζουμε στὶς εὐαγγελικὲς περικοπές τῶν Χριστουγέννων, ἦταν ἐπιστήμονες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ποὺ μελετοῦσαν τὶς κινήσεις τῶν ἀστρῶν. Καὶ μὲ τὴν ἐμφάνισιν ἑνὸς ἐκτάκτου ἀστρου,

τοὺς φανέρωσε ὁ Θεός τὴ γέννηση τοῦ Κοσμοπόθητου Λυτρωτῆ καὶ τοὺς παρακίνησε, νὰ ξεκινήσουν γιὰ νὰ ἔλθουν νὰ προσκυνήσουν «τὸν πλάσαντα χειρὶ τοὺς ἀνθρώπους». Ἀφοῦ προσέφεραν χρυσό, λίβανο καὶ σμύρνα, βασιλικά δῶρα ποὺ ταιριάζουν σὲ βασιλιά, «ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Βαβυλῶνα» ὡς θεοφόροι κήρυκες, ἐκτελέσαντες τὸν χρησμόν, δηλαδή τὴν ὑπόσχεση τῆς ἀποκάλυψης τοῦ Σωτῆρα στὰ ἔθνη, καὶ ἐκήρυξαν τὸν Χριστόν σὲ ὅλους. Ἔτσι ἔγιναν οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι Μάγοι ἢ ἀρχὴ ὅλων τῶν πρῶν ἐιδωλολατρῶν καὶ τῶν ἐπιστημόνων κατόπιν, ποὺ πίστεψαν, λατρεύουν καὶ διακηρύττουν τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ἀλλὰ καὶ ὅλων ἐκείνων οἱ ὁποῖοι, μὲ τὴ Χάρη Τοῦ Θεοῦ, ὑπερβαίνουν κάθε δοκιμασία τῆς πίστεως καὶ δίνουν τὴν καρδιά τους σ' Ἐκεῖνον.

Ὅπως οἱ Μάγοι λοιπὸν προσέφεραν τὰ πολύτιμα δῶρα, καὶ τὶς ὑψηλές τους γνώσεις πρὸς χάριν τοῦ κηρύγματος ἔτσι καὶ οἱ καλαντιστές προσφέρουν ὅτι πολύτιμο ἔχουν στὸ Θεῖο Βρέφος, δηλαδή κάθε δυνατότητα, χάρισμα καὶ ἱκανότητα, π.χ. ὁ μικρὸς τυμπανιστής, τὸ τύμπανο ποὺ μόνο κρατᾷ, ὥστε νὰ διαλαλήσουν καὶ ν' ἀντηχήσει παντοῦ τὸ «Χριστός γεννᾶται χαρὰ στὸν κόσμον».

Γιατί, ἂν ἦταν δυνατόν νὰ περιγράψουμε μὲ δύο λέξεις τὸ περιεχόμενο τῆς ἐορτῆς, αὐτές θὰ ἦταν ἡ χαρὰ καὶ εἰρήνη.

Χαρὰ ἀφ' ἑνός γιατί σ' Αὐτόν, Τὸν ἐν σπηλαίῳ γεννηθέντα καὶ ἐν φάτνῃ ἀνακληθέντα Ἰησοῦ, ἡ ἀνθρωπότητα ἐναποθέτει ἀδίστακτα ὅλες τὶς ἐλπίδες γιὰ σωτηρία καὶ δικαιολογημένα, ἀφοῦ μὲ τὴ Σάρκωσή Του, ὁ Υἱός προσέλαβε τὴν ἀνθρώπινη φύση γιὰ νὰ τὴ μπολιάσει μὲ τὴ θεότητά Του, νὰ τὴν ἀναπλάσει, νὰ τὴν ἀνακαινίσει, νὰ λυτρώσει τὸν ἄνθρωπο ἀπ' ὅλες τὶς δυνάμεις ποὺ τὸν φθείρουν καὶ ἀπὸ κάθε εἶδους θάνατο ποὺ ἀποσυνθέτει εἴτε τὴν ἀτομικὴ ὑπόσταση εἴτε τὴ σχέση του μὲ τὸν πλησίον. Ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ λοιπὸν ἦταν τὸ θαυμαστό ξεκίνημα αὐτοῦ τοῦ ἔργου, ποὺ θὰ κορυφωθεί μὲ τὴν Ἀνάσταση.

Ἀφ' ἑτέρου εἰρήνη. «Ἐπὶ γῆς εἰρήνη» ἦταν τὸ αἶτημα τῶν ὕμνων ἀγγέλων. Παρ' ὅλα αὐτά, ἐνῶ ὁ ἀγγελικὸς αὐτὸς λόγος καθίσταται πανανθρώπινο ἀγαθό, οἱ ἄνθρωποι ἐπιβεβαιώνουμε μὲ κάθε πράξη στὴ ζωὴ μᾶς τὸν φιλόσοφο Ἡράκλειτο ποὺ εἶπε «πόλεμος πατήρ πάντων». Πέφτουμε ἔξω ἂν ἐκλαμβάνουμε τὴν εἰρήνη ὡς ἀνθρώπινο δικαίωμα, ποὺ μπορεῖ νὰ καταλύεται ὅποτε θέλουμε, ὀφείλουμε ὅμως νὰ γνωρίζουμε πὼς εἶναι χριστιανικὸ καθῆκον καὶ πρέπει νὰ τὴν διασφαλίζουμε πάση θυσίᾳ. Ἡ εἰρήνη εἶναι ἡ πρωταρχικὴ ἀρετὴ ποὺ φτάνει στὴν κοινωνία μεταξὺ ἀνθρώπων καὶ μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων.

Θὰ ἤμασταν ψεύτες ἂν λέγαμε τώρα πὼς τὰ κάλαντα εἶναι μόνο γιὰ τὰ παιδιά. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμα εἶναι, τότε ἐκπληρώνονται τὰ λόγια τοῦ προφητὰνακτα Δαυῖδ, «ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτήσω αἶνον»<sup>5</sup>. Κατὰ συνέπεια ὅταν οἱ ἐνήλικες κατορθώνουν τὰ πάντα καὶ τὸ

---

<sup>5</sup> Ψαλμός η', 3

μόνο πὺν ἔχουν ἀνάγκη εἶναι ἡ ἱκανοποίηση τῶν ἀναγκῶν τους, τὰ παιδιὰ θὰ τοὺς ἐπαναφέρουν στὴν τάξη, ὄχι τραβώντας τους τὸ ἀφτί ἀλλὰ λέγοντάς τους τὰ κάλαντα. Θὰ τοὺς ὑπενθυμήσουν ὅτι χωρὶς τὴ μεταβολὴ τῆς καρδιάς, μὲ τὴν πρὸς τὸν Χριστό πίστη, ὅλες οἱ κατακτήσεις τοῦ ἀνθρώπου στρέφονται ἐναντίον τοῦ ἴδιου τοῦ δημιουργοῦ τους καὶ εἶναι σὰν δίκωπο μαχαίρι στὰ χέρια ἐνός παιδιοῦ.

Ὅπως κάθε χρόνο, Σεβασμιώτατε,

Στρατηγέ,

Σεβαστοὶ πατέρες,

Ἐντιμότατοι ἀρχόντες

καὶ Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

ἔτσι καὶ φέτος, τέτοιες μέρες χαρούμενοι παιδικοὶ ὄμιλοι περνοῦν ἀπὸ τὰ μαγαζιά καὶ τὰ σπίτια –μὲ τὸ τρίγωνο, τὸ κουδουνάκι καὶ τὸν κουμπιρά για τὸ φιλοδώρημα- νὰ ψάλλουν τὰ κάλαντα, «νὰ τὰ ποῦμε;» θὰ ρωτήσουν. Καὶ θὰ περιμένουν μὲ ὑπομονή (ποὺ οἱ μεγάλοι ἔχουν πάψει νὰ ἔχουν) νὰ τοὺς ἀπαντήσουμε. Μὴ τοὺς πείτε «μᾶς τὰ ἔπανε» ἀλλὰ ἀκούστε τὰ κάλαντα μέχρι καὶ τὸν τελευταῖο στίχο, κεράστε τὰ παιδιὰ γλυκά, φιλέψτε τα καὶ πείτε τους ἐγκάρδια «καὶ τοῦ χρόνου!». Καὶ ὅταν φύγουν, κλείστε τὴν πόρτα καὶ ὥσπου νὰ ἔρθουν κὶ ἄλλα παιδιὰ, κάντε τὸ σταυρὸ σας καὶ προσευχηθεῖτε στὸ Θεό, «Κύριε ἀξίωσε με τὸν ἁμαρτωλό νὰ προσέλθω στὴ Γέννηση, τὴν Περιτομή καὶ στὰ ἅγια Θεοφάνεια Σου μὲ τὴν ἴδια ἀγνότητα καὶ λαχτάρα ποὺ ἔχουν τὰ παιδιὰ, ἄκουσε τὴν προσευχή μου, ὅπως ἄκουσα αὐτὰ τὰ παιδιὰ, πρόσφερε μου τὸ ἔλεος Σου ὅπως πρόσφερα τὰ γλυκά στὰ παιδιὰ καὶ χάρισε μου τὴ σωτηρία ὅπως χάρισα τὸ φιλοδώρημα στὰ παιδιὰ. Διότι μόνο Ἐσύ μπορεῖς νὰ ἐλεεῖς καὶ νὰ σώζεις μαζὶ μὲ Τὸν Ἀναρχο Πατέρα Σου καὶ Τὸ Πανάγιο Σου Πνεῦμα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς ἀτελεύτητους αἰῶνες.».

Τότε θα εἴμαστε σίγουροι, ἀφοῦ γνωρίζουμε πὼς φερθήκαμε στὰ παιδιὰ, θὰ ξέρουμε τι νὰ περιμένουμε κὶ ἀπὸ Τὸν Θεό.

*Διάκονος Νεκτάριος Εὐγενικός*